

رسم کولم هاس

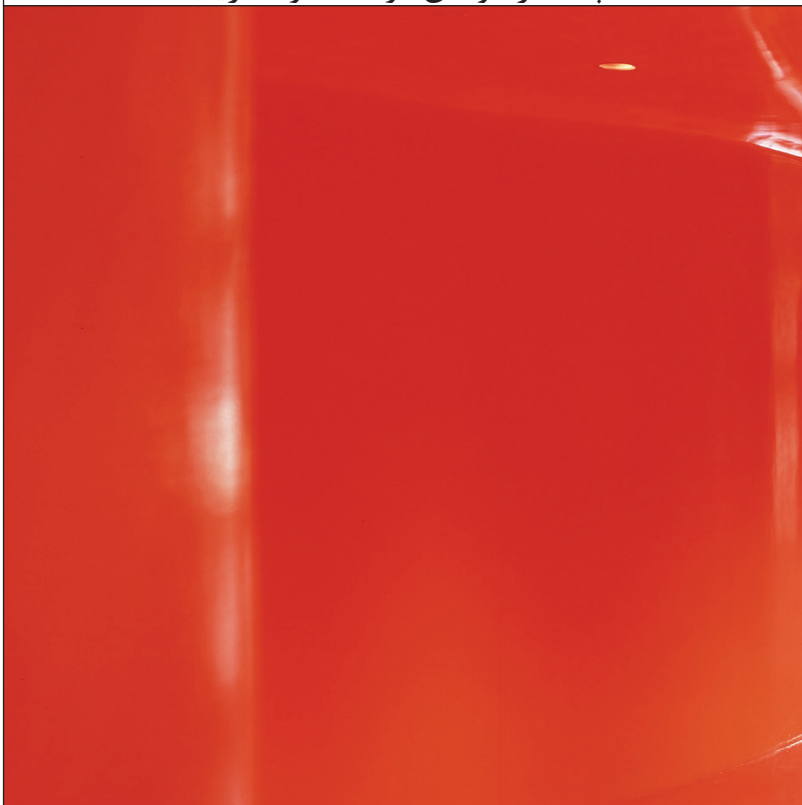
”پارادوکس توسعه و تخریب“

ایمان رئیسی

رزم کوله‌ساز

”پارادوکس توسعه و تخریب“

ایمان رئیسی

انتشارات تخصصی هنر،
معماری و شهرسازی

کتابخانه کسری

به محمد رضا جودت؛
معمارِ مدرنِ مسئول

رئیس، ایمان، ۱۳۵۶ -

رم کولهاس: پارادوکس توسعه و تخریب/ایمان رئیس.

مشهد: کتابکده کسری، ۱۳۹۵.

۲۶۴ ص. : مصور (رنگی).

فروست: یکصد طراح معاصر/۵ دبیر مجموعه نیما طالبیان، سیما نبی زاده.
شابک:

۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۹-۵۴-۹

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: کولهاس، رم، ۱۹۴۴ - م. -- نقد و تفسیر

موضوع: معماران -- هلند -- قرن ۲۰ م.

موضوع: معماری جدید -- قرن ۲۰ م.

شناسه افزوده: طالبیان، نیما، ۱۳۶۰ -

شناسه افزوده: نبی زاده، سیما، ۱۳۶۰ -

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

NA۱۱۴۸/۹۸۸ ۱۳۹۵

۷۲۰/۹۴۹۲

۴۲۱۰۵۸۹

کتابکده تخصصی هنر، معماری و شهرسازی کسری

یکصد طراح معاصر

رم کولهاس

ترجمه و تالیف: ایمان رئیس (استادیار دانشکده معماری دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

با همکاری: رم کولهاس، کاری یورماکا، آنتونیو نگری، شهاب کاتوزیان، آرش نصیری،

آرش بصیرت، امیرمهدی خادمی، مازیار قاسمی نیا، ندا علی خانی

دبیر مجموعه: نیما طالبیان - سیما نبی زاده

صفحه آرای و چاپ: نیما طالبیان - منا گندمکار

(با همکاری میلاد خواجوی)

چاپ اول: بهار ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۵۰۰

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ آستان قدس رضوی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۹-۵۴-۹

انتشارات: کتابکده کسری

نشانی انتشارات: مشهد - فلسطین ۱۴ - پلاک ۱۰ تلفن: ۳۷۶۷۰۰۱۹ / ۳۷۶۴۱۳۷۲ - ۰۵۱

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای انتشارات محفوظ می باشد.

مرکز پخش: کتابکده کسری

تلفن: ۳۷۶۷۰۰۱۹ - ۰۵۱ همراه: ۳۰۱۷۱۸۱ - ۰۹۱۵

پیشگفتار ناشر

... آیا معماران باید از گرایش‌های جدید در «طراحی گرافیک» باخبر باشند؟ آیا گرافیست‌ها باید از «طراحی صنعتی» چیزی بدانند؟ آیا نوآوری‌ها در «طراحی شهری»، «طراحی صحنه»، «طراحی لباس»، «طراحی خودرو» و «طراحی فرش» با یکدیگر در ارتباط‌اند؟ چرا برخی از گرافیست‌ها «طراح داخلی» می‌شوند؟ چرا بسیاری از معماران خود را در «طراحی گرافیک» صاحب نظر می‌دانند و یا طراحان صنعتی به «طراحی مُد» می‌پردازند؟ آیا سبک‌های هنری در تمامی گرایش‌های طراحی تأثیر می‌گذارند؟ طراحی یا دیزاین (Design) چیست که مرزهای آن تا این حد نامشخص است؟ طراح یا دیزاینر (Designer) کیست؟ ...

تفاوتی ندارد که معمار باشیم یا شهرساز، طراح صنعتی یا طراح لباس، مطالعه سبک‌ها و جنبش‌های هنری و به طور کلی «تاریخ هنر» برای ما طراحان یک ضرورت است. باید دلایل پیدایش سبک‌ها و گرایش‌های مختلف هنری را بدانیم، بسترهای فرهنگی، اجتماعی و فلسفی این تغییرات را بشناسیم و قادر به تحلیل ویژگی‌های هنری دوران خود باشیم. این یک ضرورت است. ضرورتی که به نظر می‌رسد رفته رفته در میان دانشجویان و محافل دانشجویی رنگ می‌بازد. ضرورتی که بسیاری از ما فرصت پرداختن به آن را نداریم و یا اساساً مطالعه آن را جنبی و غیرضروری می‌دانیم. همان‌طور که مطالعه ادبیات، رمان، روزنامه و سایر نشریات برایمان غیرضروری شده است. آیا می‌توان «عادت به نخواندن»، که در نسل ما نهادینه شده را اصلاح نمود؟ از کجا باید شروع کرد؟

«یکمصدطراح معاصر» نخستین مجموعه در ایران است که با هدف تجزیه و تحلیل آثار و اندیشه‌های طراحانی از رشته‌ها و گرایش‌های مختلف منتشر می‌شود. این مجموعه نه به معرفی مشاهیر معماری و معماران «سوپرستار» اختصاص دارد و نه اصولاً به معرفی بسنده می‌کند، بلکه به تحلیل و نقد پرداخته و طراحانی را معرفی می‌کند که کمتر در نشریات و کتب فارسی نامی از آن‌ها برده شده است. حتی اگر طراح صاحب نامی نظیر «رم کولهاس» یا «زاحا حدید» در میان این طراحان انتخاب شده باشد، سعی شده است تا به آثار متأخر و مبانی نظری معاصر در طراحی آنان پرداخته شود.

از آنجا که اکثر مخاطبین «انتشارات کتابکده کسری» دانشجویان معماری و رشته‌های وابسته به آن می‌باشند، انتظار می‌رود که مخاطب اصلی این مجموعه نیز معماران باشند. بدین ترتیب آشنایی معماران با طراحان و شیوه‌های طراحی در سایر رشته‌ها را می‌توان هدف اصلی از انتشار این مجموعه دانست. همچنین طبیعی است که با توجه به حوزه تخصصی انتشارات و دبیران این مجموعه، بیشتر آثار به معرفی معماران اختصاص خواهد یافت، اما امیدواریم با همکاری شما طراحانی که در

سایر رشته‌های طراحی صاحب نظر هستید به معرفی طراحان تاثیرگذار در تمامی رشته‌های طراحی نیز بپردازیم.

«یکصد»، استعاره‌ای است از «بسیار»، هدف اما رسیدن به عدد صد نیست، ممکن است با استقبال خوانندگان و همکاری نویسندگان و مترجمان تعداد کتب این مجموعه از یکصد نیز فراتر رود، شاید هم این مجموعه چون بسیاری از نمونه‌های مشابه در میانه راه متوقف شود، کسی چه می‌داند! هدف اما شروع مجموعه‌ای است که پایانی بر آن متصور نیستیم، کاری گروهی که ممکن است سال‌ها ما را بگردهم آورد، بهانه‌ای برای ارتباط با دانشجویان، اساتید، مترجمین و هنرمندان فعال در سایر گرایش‌های طراحی و در نهایت ارتقا آگاهی و مطالعه طراحان. با این حال آینده و نتایج حاصل از انتشار این مجموعه برای ما هم نامشخص است. شاید سال‌ها پس از امروز این مجموعه به منبعی برای مطالعه «تاریخ طراحی معاصر» تبدیل شود، شاید باب گفتگو میان هنرمندان و طراحان رشته‌های مختلف باز شود، شاید بزرگواری پیدا شود و چنین مجموعه‌ای را برای طراحان ایرانی گردآوری کند، باز هم باید گفت: کسی چه می‌داند!

"رم کولهاس" پرآوازه‌ترین، و البته تاثیرگذارترین معمار، شهرساز و تئوریسین دوران معاصر است. اندیشه‌های وی عرصه‌های علوم انسانی، اجتماعی و فلسفه را نیز به چالش کشیده است. با وجود توجه زیاد به شیوه‌های آفرینش فرم‌های معماری کولهاس، حقیقت اندیشه‌های وی در ایران به خوبی مطرح نشده است. امیدواریم کتاب پنجم از مجموعه یکصد طراح معاصر که به معرفی مختصر اندیشه‌ها و گزیده‌ای از پروژه‌های معاصر کولهاس اختصاص یافته است سرآغازی بر توجه بیشتر به اندیشه‌های اجتماعی و فلسفی او باشد.

نخستین جلد از این مجموعه به معرفی "ریکاردو لگورتا"، معمار مکزیکی، دومین کتاب به "هرزوغ و دمورن"، سومین کتاب به "سو فوجیموتو" معمار ژاپنی و چهارمین کتاب به معرفی "کریم رشید" طراح صنعتی/طراح داخلی پرآوازه اختصاص داشته است.

مکاتبه با دفتر آما و دریافت تایید و تصاویر اصلی، انتشار این کتاب را بیش از یک‌سال به تاخیر انداخت، مراحل ویراستاری و صفحه‌آرایی آن نیز به کندی اما با وسواس صورت گرفت. از این رو از جناب دکتر رئیسی برای همت و شکیبایی در تدوین کتاب حاضر سپاسگزاریم.

فهرست

- ۵ پیش‌گفتار ناشر
- ۸ چرا کولهاس؟
- ۹ پیش‌گفتار ویراستار
- ۱۰ معرفی طراح

فصل: نقد و بررسی اندیشه‌ها

- ۱۴ پارادوکس کولهاس؛ نوشته ایمان رئیسی
- ۲۹ زندگی در کلان‌شهر یا فرهنگ تراکم؛ نوشته رم کولهاس؛ ترجمه ایمان رئیسی و ندا علی‌خانی
- ۴۴ فضای پسماند؛ نوشته رم کولهاس؛ ترجمه ایمان رئیسی
- ۷۰ پروژه منهن؛ نوشته کاری یورماکا؛ ترجمه ایمان رئیسی و مازیار قاسمی‌نیا
- ۱۰۳ درباره‌ی رم کولهاس؛ نوشته آنتونیو نگری؛ ترجمه آرش بصیرت
- ۱۱۳ رم کولهاس؛ [ایکون] [سندرم] امپراتوری؛ نوشته آرش بصیرت
- ۱۲۰ از باهاس تا کولهاس (از مسیر لوکوربوزیه)؛ نوشته شهاب کاتوزیان
- ۱۲۹ اهمیت کولهاس‌بودن؛ نوشته آرش نصیری
- ۱۴۴ واسازی ویلا دال آوا؛ سخنرانی ایمان رئیسی
- ۱۵۲ مرجع سیال؛ نقد کتاب‌خانه ژوسیو؛ نوشته امیرمهدی خادمی

فصل: نقد و بررسی آثار

- نوشته ایمان رئیسی
- ۱۶۸ ایستگاه‌های قطار و پارکینگ لاهه، هلند، ۱۹۹۴-۲۰۰۴
- ۱۷۸ هایپریلدینگ، بانکوک، تایلند، ۱۹۹۶
- ۱۸۲ طرح توسعه سالن سخنرانی مک کورمیک، شیکاگو، ایالات متحده، ۱۹۹۷-۲۰۰۳
- ۱۸۸ سفارت هلند، برلین، آلمان، ۱۹۹۷-۲۰۰۴
- ۱۹۶ موزه ملی دانشگاه هنر سئول، کره جنوبی، ۱۹۹۷-۲۰۰۵
- ۲۰۲ شعبه مرکزی پرادا، نیویورک، ایالات متحده، ۱۹۹۹-۲۰۰۴
- ۲۱۲ کتابخانه مرکزی سیاتل، سیاتل، ایالات متحده، ۱۹۹۹-۲۰۰۴
- ۲۲۲ شهر موسیقی، پورتو، پرتغال، ۱۹۹۹-۲۰۰۵
- ۲۳۶ ساختمان تلویزیون مرکزی چین، پکن، چین، ۲۰۰۲-۲۰۰۸
- ۲۴۸ پرادا ترنسفورمر (پاویون آسیایی پرادا)، سئول، کره جنوبی، ۲۰۰۸
- ۲۵۴ مسابقه موزه ملی هنر پکن، چین، ۲۰۱۱
- ۲۵۸ منابع
- ۲۶۰ نمایه

چرا کولهایس؟

کولهایس یک استثناست. این را تقریباً همه پذیرفته‌اند. هم معماران، که می‌توانند خود را ساعت‌ها مشغول تماشای یک بنای او همچون "ویلای دال آوا" کنند، هم شهرسازان و برنامه‌ریزان شهری که اگر مانیفست‌های نوشته و نانوشته‌ی کولهایس را نجویده باشند دیگر "به‌روز" نیستند و هم سایر اندیشمندان حوزه علوم انسانی، آن‌ها که می‌دانند تفسیر وضعیت اجتماعی/اقتصادی/سیاسی انسان امروز ناگزیر از بازخوانی نقش "شهر" - این آبرفضای درهم‌برهم منظم - است.

تاثیر کولهایس را نمی‌توان با دیگر هم‌عصرانش، نظیر گهری، حدید یا لیپسکیند مقایسه نمود. اندیشه‌ی کولهایس در سطح معماری نمود اندکی دارد. او اعماق معماری را هدف گرفته است و در این راستا ابتدا دوگانه‌ی معماری / شهرسازی را بازتعریف می‌کند. سپس تعاریف پذیرفته شده از "مقیاس" را در هم می‌شکند و بعد فرم، ساختار، مقطع و هرآن‌چه در تیررس معماری است را دیگرگون می‌کند. مدرنیته را می‌ستاید اما معماری مدرن را نقد کرده و ناقص می‌داند. کولهایس در خلق مفاهیم جدید و نوآوری در ساختارها آرام و قرار ندارد. همیشه در سفر است. همچون لوکوربوزیه، لویدرایت، هایدگر و دلوز به "شرق" همچون معدنی از پتانسیل‌های فکری می‌نگرد ولی برخلاف آن‌ها شیفته‌ی شرق نیست و آن را نیز با تیغ تیز تشریح نوازش می‌کند. کولهایس تنهاست. او طنز نوشتاری خاص خود را دارد. در واقع هنوز هم یک خبرنگار حرفه‌ای است. او بیش از هر معماری به پتانسیل‌های "رسانه" اشراف دارد و یک تنه پروژه فکری خود را پیش برده است. اگر معماری مدرن، برای تبدیل به جریان و سبک شدن به وجود گروهی از نوابغ - لوکوربوزیه، لویدرایت، آلوار آلثو و میس وندر روهه - نیازمند بود و اگر دیکانستراکشن به نسلی جهش یافته از نوابغ - آیزنمن، دریدا، کولهایس اولیه، لیپسکیند و کوپ‌هیمیل‌بلاو - نیازمند بود، کولهایس امروزی به تنهایی یک جریان ژرف معمارانه است، جریانی که برای سنجش و درک کامل تاثیرات آن بر پیکره معماری هنوز زود است.

در این کتاب دیدگاه‌های کولهایس به خوبی و با دقت کاویده شده‌اند. برگردان متن‌های کولهایس امری دشوار و در حقیقت ناممکن است و تلاش گردآورندگان این مجموعه نیز عاری از ایراد نخواهد بود، اما نقدها و پارادوکس‌های بینامتنی در این کتاب می‌تواند سرآغازی باشد برای طرح بیش‌تر و بررسی عمیق‌تر دیدگاه‌های کولهایس. با یک بار خواندن این کتاب اندوخته‌ای اندک، مبهم و معشوش در ذهن شما نقش می‌بندد، بخش‌هایی از این کتاب را باید در تنهایی محض بارها خواند، اندکی قدم زد و باز دوباره خواند. در این کنکاش، بی‌شک به اینترنت، فرهنگ لغات، قهوه و اصل متن‌های ترجمه شده نیاز خواهید داشت.

سیما نبی‌زاده - نیما طالبیان

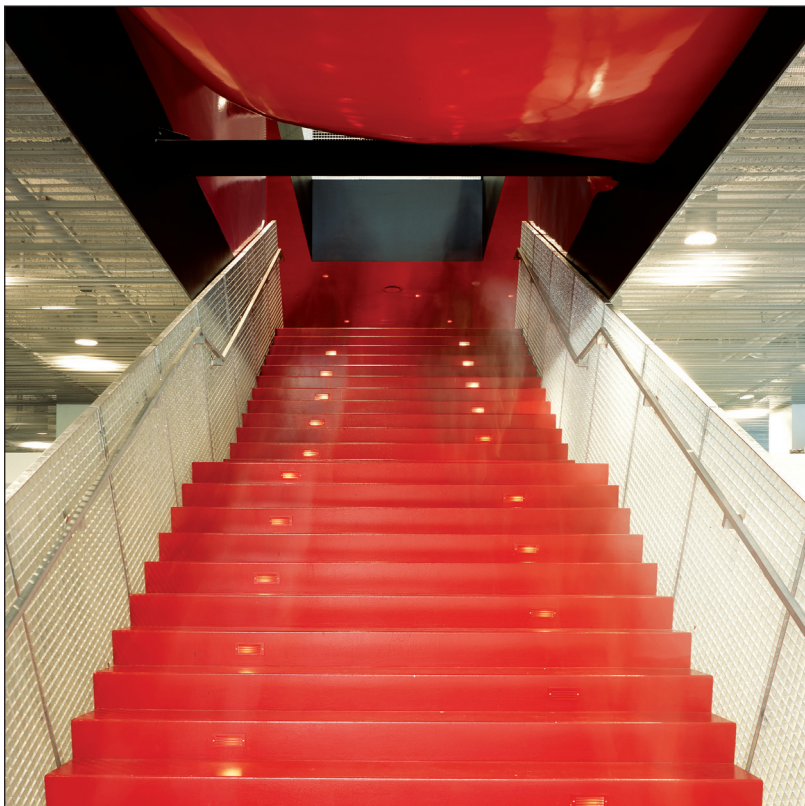
پیش‌گفتار ویراستار

از حضرت رم کولهاس و شرکت اُما تشکر می‌کنم که کلیه‌ی تصاویر بخش دوم این کتاب را جهت انتشار در اختیارم قرار دادند. از سوفی آبراهامز و پیتیر سمیسک در بخش روابط عمومی شرکت اُما قدردانی می‌کنم که هماهنگی لازم جهت ارسال تصاویر کتاب را انجام دادند. از کاوه دبیری، همکار شرکت اُما، تشکر می‌کنم که متن فارسی را مطالعه و اصلاحاتی را پیشنهاد نمود. از امیرحسین طاهری تشکر می‌کنم که ارتباط مرا با کاوه دبیری تقویت نمود. از رضا دانشمیر و آرش نصیری تشکر می‌کنم که مرا در شناخت پیش‌تر کولهاس یاری رساندند. از محمدرضا حائری قدردانی می‌کنم که با مطرح کردن ایده‌ی سمینار یک روزه در مورد کولهاس، باعث شد تا به همراه ایشان و آرش نصیری چندین جلسه به بحث و تبادل نظر در مورد اندیشه‌های کولهاس بپردازیم. از فین ویلیامز سپاسگزاری می‌نمایم که در برقراری رابطه با دفتر معماری کلان‌شهر در زمینه‌ی نمایشگاه ماشین کتاب‌سازی اُما در مدرسه معماری اِاِاِ مرا یاری نمود. از شهاب کاتوزیان، آرش نصیری، آرش بصیرت، امیرمهدی خادمی، الناز حاج‌ابوطالبی، مازیار قاسمی نیا، ندا علی‌خانی و حسام عشقی صنعتی تشکر می‌نمایم که با نوشته‌ها و ترجمه‌های‌شان به تولید این کتاب کمک کردند. از مونا توفیقی جهت همکاری در تنظیم تصاویر کتاب و از مسعود حبیبی جهت تنظیم نمایه سپاسگزاری می‌نمایم. از انتشارات کتابکده کسری و دبیران این مجموعه؛ نیما طالبیان و سیما نبی‌زاده، جهت انتشار این کتاب قدردانی می‌کنم.

ایمان رئیسی

REM KOOLHAAS

Iman Raeisi

9 786006 509549

شهرداری
معماری و

کتابخانه تخصصی هنر